

Sygn. akt VI U 1990/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 2020 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: M. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 2 września 2014 r., numer: (...)

w sprawie: M. C.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o podleganie ubezpieczeniom

1) oddala odwołanie,

2) zasądza od ubezpieczonego M. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 960 (dziewięćset sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 1990/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 września 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że M. C. nie podlega ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zgłoszonego zatrudnienia w firmie (...)

w okresie od 2 lipca 2012 roku do 26 lipca 2012 roku oraz od 30 lipca 2012 roku do 14 sierpnia 2013 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wyjaśnił między innymi, że wobec braku dokumentów potwierdzających faktyczne nawiązanie stosunku pracy między M. C.

a P. K. (1) brak było podstaw do dokonania zgłoszenia M. C. do ubezpieczeń społecznych jako pracownika.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł M. C. zaskarżając decyzję w całości i zarzucając jej błędne ustalenie stanu faktycznego oraz nieprawidłowości w prowadzonym przez ZUS postępowaniu polegające na uniemożliwieniu końcowego zapoznania się z zebrany materiał dowodowy w sprawie i wypowiedzenia się co do niego. W uzasadnieniu odwołania wskazano między innymi, że M. C. faktycznie świadczył pracę na rzecz firmy (...) zgodnie z zawartymi umowami o pracę.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia (...) roku Sąd Okręgowy w B. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Wyrokiem

z dnia (...) roku Sąd Apelacyjny w G.III Wydział Pracy

i (...) uchylił zaskarżony wyrok znosząc postępowanie w całości i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w B. VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za

II instancję. Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację wobec stwierdzenia z urzędu nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie strony – P. K. (1) udziału w postępowaniu.

Sąd ustalił, co następuje:

P. K. (1) (ur. (...), (...).r.) ukończył swoje wykształcenie na etapie szkoły podstawowej, przy czym powtarzał siódmą klasę. Już w przedszkolu były z nim kłopoty, jego rozwój nie był pełny.

W (...) roku P. był w Ś., ponieważ wachał klej. Po szkole podstawowej P. K. (1) pracował w M. ucząc się zawodu ślusarza i potem przez 10 lat pracował tam jako ślusarz i miał być przeniesiony na stanowisko kierownicze. W (...) r. urodziły mu się dzieci bliźniaczki i wtedy wpadł w alkoholizm oraz narkotyki i z tego powodu zwolniono go z pracy w M..

Do lipca 2012 roku P. K. (1) był zameldowany w mieszkaniu przy ul. (...) – mieszkanie było własnością A. K. (matki P. K. (1)). W związku z tym, że w latach 2011-2013 A. K. pracowała za granicą, podczas jej nieobecności mieszkania doglądała raz

w tygodniu jej siostra T. L. na bieżąco składając relacje telefonicznie. A. K. przyjeżdżała do Polski przeważnie na 2-3 miesiące (pod koniec lipca, do końca września). W wyżej wskazanym mieszkaniu były ciągłe awantury. P. K. (1) pracował wówczas na myjni przy ulicy (...) oraz krótki okres przy ulicy (...). P. K. (1) mówił matce, iż nie dostaje pieniędzy za pracę i nie ma co jeść, w związku z czym matka pomagała mu w utrzymaniu. Także siostra matki T. L. pomagała braciom K. – dożywiała ich oraz przywoziła do mieszkania środki czystości. W związku z tym, iż P. K. (1) był alkoholikiem wymagał pomocy osoby drugiej (matki) w czasie wizyt u lekarzy, czy też załatwianiu spraw urzędowych (np. w Urzędzie Pracy). P. K. (1) nie miał samochodu, nie miał żadnego majątku.

P. K. (1) figurował w Centralnej Ewidencji i (...)

o Działalności Gospodarczej jako osoba prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) Ltd. w okresie od 12 stycznia 2011 roku do 14 sierpnia 2013 roku. Przeważającą działalnością miała być działalność agencji reklamowych. Działalność gospodarczą zarejestrowaną na P. K. (1) wyrejestrowywała A. K., zawiadamiając jednocześnie Naczelnika III Urzędu Skarbowego i ZUS. O tym, iż P. K. (1) widnieje jako osoba (...) dowiedziała się od kolegi P. S. (1) P., który znajdował się w podobnej sytuacji. A. K. wymeldowała swojego syna P. K. (1) z ww. mieszkania w lipcu 2012 roku, ponieważ P. K. (1) wraz z kolegami dewastowali to mieszkanie – wówczas P. K. (1) był w zaawansowanej chorobie alkoholowej. Po wymeldowaniu A. K. wynajęła dla P. K. (1) i jego brata P. kolejne mieszkania – ostatecznie w ostatnim mieszkaniu pozostał tylko P. K. (2), ponieważ wyrzucił swojego brata P..

W dniach od 28 sierpnia 2012 roku do 7 września 2012 roku P. K. (1) przebywał w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych z rozpoznaniem majaczenia alkoholowego. P. K. (1) w dniach od 25 lipca 2013 roku do 2 sierpnia 2013 roku przebył w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych z rozpoznaniem zespołu abstynencyjnego alkoholowego. P. K. (1) w latach 2012 – 2013 wielokrotnie otrzymywał skierowanie do szpitala psychiatrycznego w związku z chorobą alkoholową (zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu, majaczenie alkoholowe).

W dniu 28 lipca 2012 roku została podpisana umowa o pracę na czas nieokreślony między (...) Ltd. z siedzibą w B. przy

ul. (...), reprezentowanym przez P. K. (1), a M. C.. Na podstawie tej umowy M. C. miał zostać zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika ds. sprzedaży, reklamy i PR. W umowie wskazano, że w trakcie wykonywania pracy do obowiązków pracownika należy w szczególności obsługa klientów biznesowych. Strony ustaliły wynagrodzenie w wysokości 9000 zł oraz dodatki do wynagrodzenia zasadniczego według regulaminu wynagradzania. Praca miała rozpocząć się w dniu 30 lipca 2012 roku.

Przedsiębiorstwo (...) Ltd. współpracowało

z przedsiębiorstwem (...) – (...) Ltd. był m.in. dostawcą usług logistycznych (zajmował się wożeniem wyposażenia, które należało do (...)). Umowa o współpracy została zawarta w dniu

4 czerwca 2012 roku i wówczas (...) Ltd. był reprezentowany przez A. A. jako Dyrektora ds. (...) i PR, (...) była reprezentowana przez E. S.. Z ramienia (...) w kontaktach z (...) Ltd. występował event manager K. D.. (...) Ltd. świadczył 6, 7 usług niezbędnych do właściwej obsługi eventów lub montażu reklam na rzecz konkretnych zleciodawców. P. S. (2) (prowadzący wraz z żoną przedsiębiorstwo (...)) miał styczność z M. C., który został przedstawiony przez K. D. jako przedstawiciela (...) Ltd.

P. J. prowadziła własną działalność gospodarczą

i zajmowała się głównie sprzedażą usług telekomunikacyjnych, marketingiem. Polegało to na tym, iż P. J. zajmowała się tym aby przedstawiciele handlowi zatrudnieni w firmie (...) zostawiali ulotki na wyznaczonym rejonie B.. P. J. współpracowała również z innymi przedsiębiorstwami, m.in. z (...) Ltd. Współpracę z R. E. P. J. zawarła poprzez M. C. i także z nim rozliczała się za usługi świadczone przez (...) Ltd. W dniach: 10 stycznia 2012 roku, 25 stycznia 2012 roku, 9 stycznia 2013 roku, 2 kwietnia 2013 roku, 9 sierpnia 2013 roku, 12 sierpnia 2013 roku M. C. wystawiał faktury w imieniu (...) Ltd. na rzecz (...) – P. J.. Faktury dotyczyły: usług reklamowych, sprzedaży samochodu osobowego, projektu i wykonania strony internetowej oraz oprogramowania i konfiguracji systemu, wynajmu powierzchni reklamowej, usług promocyjnych, sprzętu biurowego.

M. C. od 2 lipca 2012 roku do 26 lipca 2012 roku i od 30 lipca 2012 roku do 14 sierpnia 2013 roku z tytułu prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej był zgłoszony wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego.

Kancelaria prowadzona przez G. P. (1) obsługiwała działalność gospodarczą M. C.. G. P. (2) zajmował się także dokumentacją związaną z działalnością prowadzoną pod firmą (...) Ltd. Dokumenty były przekazywane przez M. C.. Z własnej inicjatywy G. P. (1) przestał obsługiwać ww. działalność, ponieważ albo był utrudniony kontakt z P. K. (1) (na którego działalność była zarejestrowana) albo były niejasności w dokumentach. Wynagrodzenie za usługi (...) przynosił mu M. C. z dokumentami.

Wyrokiem zaocznym z dnia (...) roku Sąd Rejonowy

w B. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nakazał pozwanemu P. K. (1) wydać powodowi M. C. świadectwo pracy za okres zatrudnienia od dnia 30 lipca 2012 roku do dnia 14 sierpnia 2013 roku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika do spraw sprzedaży reklamy i PR.

Dowód: akta sądowe – umowa o pracę k. 12, wyrok zaoczny z dnia 13.01.2015 r. k. 320; zeznania świadka A. K. zapis AV na płycie CD

k. 588; pismo organu rentowego z dn. 14.02.2019 r. k. 530; wydruk

z systemu PESEL (...) k. 454; karty informacyjne leczenia szpitalnego k. 20-21, k. 23-24; faktury VAT k. 302-307; zeznania świadka G. P. (1) zapis AV na płycie CD k. 588; zeznania świadka P. S. (2) zapis AV na płycie CD k. 588; dokumentacja medyczna k. 624, k. 628; zeznania świadka T. L. zapis AV na płycie CD k. 668, zeznania świadka P. J. zapis AV na płycie CD k. 705; dokumenty związane

z przedsiębiorstwem (...) – niebieski skoroszyt w aktach sprawy; akta organu rentowego – wydruk z CEiDG k. 7. , informacyjne przesłuchanie odwołującego na rozprawie w dniu 21.03.2019 r.

Wyrokiem z dnia (...) roku Sąd Rejonowy w B.

IV Wydział Karny uznał M. C. za winnego między innymi tego, że w okresie od 7 października 2012 roku do 12 sierpnia 2013 roku działając

w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z góry powziętym zamiarem

w krótkich odstępach czasu wyzyskał błąd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B., iż łączy go stosunek pracy z P. K. (1) na którego została zarejestrowana działalność gospodarcza pod nazwą (...) Ltd. i doprowadził Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 43 387,44 zł w ten sposób, iż uzyskał nienależny zasiłek chorobowy,

tj. popełnienia występku z art. 286 § 1 K.k. w zw. z art. 12 K.k. w zw. z art. 4 § 1 K.k. i za to skazał M. C. na karę roku i dwóch miesięcy pozbawienia wolności. W postępowaniu przed Sądem Rejonowym ustalono między innymi, że w rzeczywistości P. K. (1) nie prowadził działalności gospodarczej ani nie zatrudniał M. C.. P. K. (1) nie posiadał wystarczającej wiedzy i doświadczenia do prowadzenia działalności gospodarczej i wykonywania obowiązków pracodawcy. P. K. (1) prezentował nieharmonijny rozwój intelektualny z obniżeniem funkcji słowno-pojęciowych; miał obniżony zasób wiadomości podstawowych oraz trudności w dokonywaniu operacji myślowych. P. K. (1) nie był w stanie z uwagi na wykształcenie, tryb życia, brak majątku wypełniać obowiązki pracodawcy. Stan P. K. (1) uniemożliwiał wydawanie poleceń pracownikowi, związanych z pracowniczym podporządkowaniem, ponoszenie ryzyka związanego z zatrudnieniem, codzienne konkretyzowanie obowiązków pracownika, a w szczególności określania czynności w ramach umówionego rodzaju pracy i sposobu ich wykonania. Sąd Okręgowy w B.

IV Wydział Karny Odwoławczy rozpoznając apelację wyrokiem z dnia 23 października 2019 roku utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy.

Dowód: akta sądowe – odpis wyroku z dnia 27.05.2019 r. wraz

z uzasadnieniem k. 776-799, odpis wyroku z dnia 23.10.2019 r. k. 755.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, prawomocnego wyroku skazującego oraz zeznań świadków. Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadków A. K. oraz T. L., ponieważ zeznania były spontaniczne i wzajemnie się uzupełniały. Sąd uznał za wiarygodne także zeznania świadka G. P. (1), ponieważ były spójne i logiczne. Zeznania świadka R. U. okazały się nieprzydatne. Świadek nie znał P. K. (1), a jedynie M. C.. Świadek nie kojarzył nawet z nazwy przedsiębiorstwa (...), chociaż nie zaprzeczył, że mogły być dokonywane transakcje z tym przedsiębiorstwem. Treść tych zeznań w żaden sposób nie przyczyniła się do poczynienia ustaleń w przedmiocie zatrudnienia M. C. przez P. K. (1). Zeznania świadka P. S. (2) Sąd ocenił jako wiarygodne, jednak niemiarodajne dla niniejszej sprawy. Świadek dysponował w szczególności wiedzą pośrednią bowiem M. C. poznał tylko na początku współpracy z (...) Ltd. kiedy to M. C. został przedstawiony przez K. D.. Jako niemiarodajne Sąd ocenił zeznania świadka M. M. (byłej żony M. C.). Świadek M. M. dysponowała bezpośrednią wiedzą przede wszystkim w sprawach związanych z osobą S. P. oraz w sprawach dotyczących P. J.. Świadek nie znała P. K. (1), a jedynie na zasadzie analogii przyjęła, że sprawa P. K. (1) jest taka sama, jak sprawa S. P.. Świadek o „zatrudnieniu” M. C. u P. K. (1) wiedziała tylko tyle, iż miało to miejsce po „zatrudnieniu” u S. P..

W związku z tym, iż Sąd bada okoliczności konkretnej sprawy takie zeznania nie stanowiły wartościowego materiału dowodowego. Podobnie Sąd ocenił zeznania świadka R. W. – świadek nie poznał osobiście P. K. (1), a dysponował bezpośrednimi informacjami dotyczącymi S. P., które uzyskał w związku z własnymi działaniami prowadzonymi wobec toczących się innych spraw. Z tych więc względów, w ocenie Sądu zeznania świadka nie stanowią części materiału dowodowego, w oparciu

o który Sąd mógłby podjąć rozstrzygnięcie. Dodatkowo, Sąd dokonując oceny zeznań świadków M. M. oraz R. W. miał także na uwadze wzajemne powiązania między świadkami oraz głęboki konflikt ze stroną tego postępowania – M. C..

Świadek P. J. kojarzyła nazwisko P. K. (1), ale nie umiała powiedzieć dokładnie i jednoznacznie kim był M. C.

w przedsiębiorstwie (...) Ltd. Świadek nie pamiętała także okoliczności i dat wystawionych faktur – w szczególności świadek nie potrafiła wyjaśnić dlaczego M. C. podpisał fakturę wystawioną na (...) Ltd. z dnia 10 stycznia 2012 r. (tj. przed zatrudnieniem). Współpraca P. J. z M. C. w spornym okresie (tj. kiedy M. C. miał pracować w R. E.) budzi również wątpliwości z tego względu, że jak wynika z informacji Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w B. (k. 24v akt organu rentowego) w sierpniu 2013 r. P. K. (1) (...) Ltd.) osiągnął zerowe obroty, a świadek P. J. przedłożyła

dwie faktury z 9 sierpnia 2013 r. i 12 sierpnia 2013 r. Pierwsza z faktur dotyczy m.in. projektu strony internetowej, oprogramowania online, usługi reklamowej i jest na sumę brutto 26 445 zł, zaś druga dotyczy wynajmu powierzchni reklamowej na kwotę 32 400,01 zł. Z tych względów zeznania świadka P. J. nie zasługują na przyznanie im waloru wiarygodności.

Zeznania świadka K. D. Sąd ocenił jako niewiarygodne. W zeznaniach świadka ujawniono znaczne rozbieżności – początkowo (na rozprawie w dniu 29 grudnia 2016 roku świadek zeznał, że „M. C. przyjechał, mówił, że ma swoją firmę i że chętnie się podejmie współpracy”

a następnie świadek zeznał, że „M. C. mówił, że jest pracownikiem”. Na rozprawie w dniu 27 czerwca 2019 roku świadek zeznał, że „M. C. był pracownikiem R. E.” oraz, że „M. C. zawsze mówił, że musi dzwonić do przełożonego, żeby uzyskać jego akceptację na weryfikację kosztorysu”. Z kolei zaś – jak wynika

z uzasadnienia prawomocnego wyroku skazującego – w postępowaniu karnym świadek wskazał, że nie miał pojęcia czy M. C. konsultował z kimś decyzje dotyczące (...) Ltd. Ponadto, świadek w tym postępowaniu karnym wskazał, że nie pamięta także imienia i nazwiska innej osoby z (...) Ltd., z którą miał kontakt na początku. Z kolei zaś w niniejszym postępowaniu na rozprawie w dniu 27 czerwca 2019 roku świadek wskazał, że raz widział P. K. (1), który się przedstawił jako „właściciel firmy (...)”. Ponadto, świadek jednoznacznie wskazał, że umowę o współpracy podpisywał szwagier, podczas gdy umowa została podpisana przez E. S.. Być może rozbieżności w zeznaniach świadka wynikają chociażby z upływu czasu, nie mniej jednak ich ujawnienie powoduje, że zeznania nie mogą zostać uznane za wiarygodne. Wątpliwości w zakresie współpracy M. C., który miał występować z ramienia (...) Ltd. z przedsiębiorstwem (...) budzą także przedstawione faktury, ponieważ 5 z nich zostało wystawionych jeszcze przed zawarciem umowy o współpracę oraz przed rzekomym zatrudnieniem M. C. w (...) Ltd. (faktury z dat 31.03.2012 r., 30.03.2012 r., 30.03.2012 r., 16.12.2011 r., 14.12.2011 r.).

Odnosząc się do zeznań świadka A. R. Sąd uznał je za nieprzydatne – świadek w czasie zeznań mylił daty oraz przedsiębiorstwa w których pracował i jak sam wskazał nie pamięta różnych faktów z powodu operacji guza mózgu. Świadek nie potrafił wskazać jak trafił do R. E., kto zawarł z nim umowę o pracę ani w jaki sposób doszło do rozwiązania współpracy. Świadek nie potrafił także odpowiedzieć na pytanie, jakie czynności wykonywał M. C. w (...) Ltd.

Sąd oddalił wnioski o przeprowadzenie dowodów z zeznań pozostałych świadków wnioskowanych przez odwołującego. W ocenie Sądu istotne okoliczności sprawy zostały wyjaśnione i przeprowadzenie tych dowodów było bezprzedmiotowe. Sąd pominął też dowód z przesłuchania odwołującego, który mimo wezwania nie stawiał się na wyznaczony termin posiedzenia, poprzestając na obszernych wyjaśnieniach odwołującego złożonych w trakcie informacyjnego słuchania na rozprawie w dniu 21.03.2019 r. i konfrontując je z zebrany w sprawie pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej są pracownikami. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ww. ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Stosownie do treści art. 13 pkt 1 ustawy systemowej, obowiązek ubezpieczeń społecznych pracownika istnieje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. W świetle przepisu art. 36 ust. 4 i 11 przytoczonej ustawy, zgłoszenia do ubezpieczeń dokonuje płatnik w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczeń. Z kolei zaś art. 22 § 1 K.p. stanowi, iż przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostało to, czy M. C. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek P. K. (1) prowadzącego działalność

gospodarczą pod firmą (...) Ltd. P. K. (1) w okresie od 2 lipca 2012 roku do 26 lipca 2012 roku oraz od 30 lipca 2012 roku do 14 sierpnia 2013 roku.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, iż w sprawie M. C. zapadł prawomocny wyrok skazujący, w którym M. C. został uznany za winnego i został skazany za to, że w okresie od 7 października 2012 roku do 12 sierpnia 2013 roku działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z góry powziętym zamiarem w krótkich odstępach czasu wyzyskał błąd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B., iż łączy go stosunek pracy z P. K. (1) na którego została zarejestrowana działalność gospodarcza pod nazwą (...) Ltd. i doprowadził Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 43 387,44 zł w ten sposób, iż uzyskał nienależny zasiłek chorobowy. Na zasadzie art. 11 zdanie pierwsze K.p.c. ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Z powyższego wynika, że sąd cywilny związany jest tylko ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa – a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny, czyli osobą sprawcy, przedmiotem przestępstwa oraz czynem przypisanym oskarżonemu – które znajdują się w sentencji wyroku. Oznacza to, że sąd – rozpoznając sprawę cywilną – musi przyjąć, że skazany popełnił przestępstwo przypisane mu wyrokiem karnym (wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1977 r., IV PR 63/77, LEX nr 7928). W tej sprawie Sąd był związany tymi ustaleniami sądu karnego (które zostały opisane szczegółowo powyżej) i na zasadzie art. 11 K.p.c. przyjął, że M. C. popełnił przestępstwo opisane w wyroku skazującym.

Niezależnie jednak od powyższych rozważań, Sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w tej sprawie badając okres objęty zaskarżoną decyzją dokonał ustaleń, które nie różnią się od tych, których dokonał sąd karny. Sąd doszedł do przekonania, że M. C., choć faktycznie wykonywał czynności sygnowane pod firmą (...) Ltd., to nie podlegał reżimowi właściwemu dla stosunku pracy. U podstaw tego przekonania Sądu leży poniższe rozważania prawne w świetle ustalonego stanu faktycznego.

W każdym przypadku, jak wskazuje się w orzecznictwie, decydujące znaczenie mają treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania,

w kontekście art. 22 K.p., który zawiera legalną definicję stosunku pracy, wskazuje na jego cechy, określa jego treść, podmioty oraz zobowiązania wzajemne stron. Konstytutywne cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych to dobrowolność, osobiste świadczenie pracy

w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. Wymienione elementy powinny wystąpić łącznie by doszło do zawarcia stosunku pracy. Dlatego też o charakterze umowy o pracę nie może przesądzić tylko jeden jej element, ale całokształt okoliczności faktycznych. O tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy,

a wynikających z art. 22 § 1 K.p. Okoliczności wynikające z formalnie zawartej umowy o pracę nie są wiążące w postępowaniu o ustalenie podlegania obowiązkowi pracowniczego ubezpieczenia społecznego (wyrok SN z dn. 24.02.2010 r., II UK 204/09). Poza formalnymi warunkami zawarcia umowy badać należy przede wszystkim fakt, czy była ona w rzeczywistości wykonywana w ramach stosunku pracy (wyrok SA w Katowicach z dn. 11.02.2014 r., III AUa 929/13). Do ustalenia, że doszło do powstania pomiędzy stronami stosunku pracy nie jest zatem wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, takich jak zawarcie umowy o pracę, przygotowanie zakresu obowiązków, zgłoszenie do ubezpieczenia,

a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i to czyniły. W przypadku ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy (np. brak podporządkowania), nie jest możliwa jego kwalifikacja do stosunku pracy. Należy podkreślić, iż podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy, a jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy (wyrok SN z dn. 08.07.2009 r., sygn. I UK 43/09, LEX nr 529772).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgromadzony materiał dowodowy dał podstawy do ustalenia, że P. K. (1) nie mógł prowadzić działalności gospodarczej – jego stan psychiczny i fizyczny na to nie pozwalał, nie miał żadnego zaplecza finansowego ani minimum koniecznych umiejętności. P. K. (1) nie był również zdolny do zatrudnienia pracownika i do jego nadzorowania, ponieważ nie był w stanie nawet sam siebie kontrolować z powodu daleko posuniętej choroby alkoholowej, nie był w stanie także samodzielnie o siebie zadbać, ani nawet załatwić własnych spraw urzędowych. P. K. (1) trwał w wielotygodniowych ciągach alkoholowych i nie był w jakikolwiek sposób zdolny do kontrolowania M. C. pod kątem wykonywania obowiązków pracowniczych, ani także do sprawowania nadzoru. Z uwagi na stan fizyczny i psychiczny P. K. (1) nie był on w stanie zapewnić mechanizmu pewnej i realnej kontroli realizacji obowiązków pracowniczych przez odwołującego. W realiach tej sprawy nie może być mowy o przesłance podporządkowania (ani co do czasu, ani co do miejsca ani też co do sposobu wykonania pracy). Sama okoliczność, iż w spornym okresie M. C. wystawiał (podpisywał) faktury sygnowane przez (...) Ltd. i przedstawiał siebie wobec innych podmiotów jako „przedstawiciel tej firmy” nie potwierdza jego zatrudnienia w spornym okresie. Całokształt ustalonych faktów może prowadzić do wniosku, że czynności, które wykonywał M. C. wynikały z jego własnej działalności gospodarczej, natomiast działanie pod szyldem pracownika (...) Ltd. umożliwiło po pierwsze stworzenie tytułu do ubezpieczeń społecznych oraz po drugie uniknięcie dodatkowych kosztów związanych z prowadzeniem własnej działalności.

Aby umowa o pracę została uznana za pozorną, zgodnie z dyspozycją przepisu art. 83 § 1 K.c. konieczne jest spełnienie łącznie trzech elementów: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru. W przypadku pozorności umowy o pracę zamiarem stron nie jest więc faktyczne nawiązanie stosunku pracy. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie doszło do pozornego zawarcia stosunku pracy pomiędzy stronami. Do okoliczności przemawiających za pozornością zawartej umowy o pracę należy zaliczyć przede wszystkim sytuację życiową P. K. (1), która uniemożliwiała mu założenie

i prowadzenie działalności gospodarczej, ale także brak występowania elementu podporządkowania charakterystycznego dla stosunku pracy. Nadto, jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pozorność ma miejsce nie tylko wtedy kiedy praca nie jest świadczona, a także wówczas, gdy jest świadczona, ale na innej podstawie niż umowa o pracę (wyrok SN

z dn. 5.10.2006 r., I UK 120/06, Lex nr 470449). Wobec ustaleń, że P. K. (1) nie był w stanie występować w roli pracodawcy oraz, że zdecydowanie nie wystąpił element podporządkowania charakterystyczny dla stosunku pracy należało stwierdzić, że czynności wykonywane przez M. C. nie były objęte reżimem pracowniczym. Sąd nie dokonywał szerszej analizy

w tym zakresie, bowiem przedmiotem decyzji wyznaczającym zakres rozpoznania sprawy było podleganie ubezpieczeniu z tytułu pracowniczego.

W świetle obowiązującej regulacji prawnej jak i utrwalonej linii orzeczniczej nie może ulegać wątpliwości, że dla powstania stosunku ubezpieczenia społecznego istotne znaczenie ma nie samo formalne zawarcie umowy

o pracę, lecz jej realizacja z zachowaniem reżimu stosunku pracy. Innymi słowy, podleganie ubezpieczeniu społecznemu wynika wyłącznie

z rzeczywistego (prawdziwego) zatrudnienia, nie zaś z samego faktu zawarcia umowy o pracę. Dokument w postaci umowy o pracę nie jest niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go, jako strony umowy, faktycznie złożyły oświadczenia woli o treści zapisanej w dokumencie (wyrok SA w Katowicach z dn. 24.10.2013 r., III AUa 116/13, LEX nr 1394192) – dotyczy to także świadectwa pracy, które samoistnie nie przesądza o istnieniu stosunku pracy w kontekście ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Odnosząc się do podniesionych w odwołaniu zarzutów dotyczących naruszenia przepisów postępowania administracyjnego przez organ rentowy Sąd wskazuje na ugruntowany pogląd w orzecznictwie, iż postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego,

a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania (wyrok SN z dn. 09.02.2010 r., I UK 151/09, LEX nr 585708).

Mając na względzie powyższe, Sąd działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 wyroku orzeczono o kosztach zastępstwa prawnego na podstawie art. 98 K.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Sąd za postępowanie przed sądem pierwszej instancji przyjął stawkę minimalną w wysokości 180 zł

i mając na uwadze niezbędny nakład pracy radcy prawnego organu rentowego, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczbę stawiennictw w sądzie oraz czynności podjęte

w sprawie przyjął czterokrotność tej stawki na zasadzie określonej w § 15 ust. 3. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 K.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia zasądzając 240 zł.

SSO Ewa Milczarek